

4. Yhteiskunnallisen yrityksen opintomatkat

4.1 Opintomatkat ja niiden tarkoitus

Opintomatkat ovat mahdollisuus yksilöille, ryhmille ja yhteisöille vieraillla uusissa paikoissa ja oppia uutta ideoiden vaihtamisen ja muiden tekemiin ratkaisuihin tutustumisen myötä.

Opintomatkojen kautta rakentuu mahdollisuuksia tiedon jakamiseen ja oppimiseen ihmisiltä, jotka jakavat samat kiinnostuksen kohteet ja joilla on tai on ollut samanlaisia haasteita.

Opintomatkat ovat erityisen hyödyllisiä maaseutumaisilla alueilla, missä eri alueilla sijaitsevat yhteisöt kohtaavat samankaltaisia haasteita ja joissa on halukkuutta jakaa jo opittua ja kokemuksia yhteiskunnallisten yritysten näkökulmasta.

Erityisen hyödyllisiä opintomatkat ovat aloitettaessa uutta toimintaa, jolloin opintomatkalle osallistujat ovat valmiita oppimaan muilta yhteiskunnallisilta yrittäjyyttä harjoittaneilta toimijoilta. Vierailu muille maaseutu- tai pitkien välimatkojen alueille voi tarjota mahdollisuuksia yhteiseen oppimiseen maaseutualueiden mahdollisuuksista ja haasteista.

‘Kun yhteisöistä tehdään vierailuja toisiin yhteisöihin, usein kaikista arvokkainta on tavata uusia ihmisiä, joilla on samoja kiinnostuksen kohteita ja saada uusia oivalluksia ja näkökulmia yhdessä jaettuun haasteisiin. Kotiin palataan varustettuna uusilla ideoilla ja lähestymistavoilla, ja järjestäjillä on mahdollisuus kertoa omista hankkeistaan uudelle ja kiinnostuneelle yleisölle, jolloin he usein näkevät omat hankkeensa uusin silmin.’

- Scottish Community Alliance

4.2 Opintomatkoihin osallistumisen ja järjestämisen edut

Sekä järjestäjät että osallistujat saavat tapaamisesta hyötyä, joka perustuu yhteiseen oppimiseen samanlaisia kiinnostuksen kohteita ja haasteita jakavien osapuolten välillä.

Vierailijoilla on mahdollisuus nähdä miten samankaltainen ryhmä, organisaatio tai yhteisö, lähestyy yhteisiä haasteita ja tätä kautta he saavat uusia oivalluksia ja näkökulmia. Järjestävällä taholla on mahdollisuus kertoa omista hankkeistaan uudelle ja kiinnostuneelle yleisölle, jolloin he itsekin usein näkevät hankkeensa uusin silmin.

Molemmat osapuolet tapaavat uusia ihmisiä, muodostavat kestäviä suhteita ja laajentavat verkostoaan. Maaseutumaisilla alueilla vertaisten verkostot ovat erityisen tärkeitä pitkien välimatkojen vuoksi.

- Tutustu seuraavaan esimerkkiin Viron ERASMUS-tiimin opintomatkasta Lahemaan kansallispuistoon [tällä videolla](#). Matka tehtiin ‘*Social Entrepreneurship for Local Change*’-hankkeessa.

4.3 Opintomatkojen suunnittelu

Suunnittelu on tärkein osa mitä tahansa opintomatkaa, mutta erityisen tärkeää se on maaseutumaisilla alueilla, joissa opintomatkat ovat usein kalliimpia ja vievät enemmän aikaa verrattuna kaupunkimaisiin alueisiin. Tästä syystä on viisasta käydä läpi suunnitelman kaikki osa-alueet, ottaa huomioon kuljetus ja kustannukset, jotta matkalla voi oppia mahdollisimman paljon.

Suunnitelmaan voi sisältyä useammassa paikassa vierailu, jotta matkasta ja siihen käytetystä ajasta saataisiin kaikki hyöty irti ja opittaisiin mahdollisimman paljon muiden kokemuksista, jotta niitä voidaan hyödyntää tulevassa toiminnassa.

Vierailukohteen päättäminen saattaa aluksi tuntua vaikealta. Kohteen valinta kannattaa aloittaa laatimalla listan siitä, mitä haluaa oppia. Listan kautta on helppo miettiä, keneltä valittuja asioita voi oppia. Paikalliset tai kansalliset organisaatiot voivat auttaa valitsemaan sopivia tahoja vierailulle, samoin jo olemassa olevat yhteiskunnallisen yrityksen verkostot.

Yleisesti ottaen suurin osa ihmisistä haluaa osallistua opintomatkalle oppiakseen tietystä aiheesta, mahdollisuuksista tai haasteiden ratkaisemisesta. Seuraavia asioita pohtimalla voi päätös vierailukohteesta olla helpompi:

➤ **Yhteiskunnallisen yrityksen liiketoiminta**

- Jos yhteiskunnallinen yritys on jo toiminnassa tai suunnittelee kehittävänsä liiketoimintaa uudelle alalle, on järkevää vierailla organisaatiossa, jolla on jo kokemusta alan liiketoiminnasta.
- Opintomatka voi tarjota syvemmän ymmärryksen sekä työstä, joka vaaditaan uuden liiketoiminnan suunnittelussa, että mahdollisuuksista, joita on jo olemassa olevan liiketoiminnan parantamiseen ja kehittämiseen. Lisäksi matka voi poikia uusia yhteistyömahdollisuuksia.
- Melko usein yhteiskunnalliset yritykset toimivat useammalla kuin yhdellä toimialalla, jotta ne voivat saavuttaa sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä tavoitteitaan.

➤ **Maantiede**

- Opintomatkakohteen voi valita myös sen perusteella, että kohde sijaitsee samanlaisissa olosuhteissa kuin oma yhteiskunnallinen yritys, jolloin organisaatiolla on samanlaisia mahdollisuuksia ja haasteita toiminnassaan.
- Opintomatkalle voi myös lähteä lähiseudun organisaatioihin, sillä ne toimivat samanlaisissa puitteissa kuin oma yhteiskunnallinen yritys, tai matka voi suuntautua pidemmälle, jotta on mahdollista oppia, miten asiat tehdään erilaisissa ympäristöissä.

Muutaman vierailukohteen sovittaminen matkalle on järkevää, jos itse matka kohteeseen on pitkä. Useammassa kohteessa vierailu antaa enemmän, ja tuo käytetylle ajalle ja rahalle vastinetta.

Ennen opintomatkalle lähtemistä on syytä pohtia, mitä haluaa oppia, ja suunnitella tärkeimmät kysymykset jo etukäteen. Hyvällä etukäteisvalmistelulla voi varmistaa, ettei mitään tärkeää jää kysymättä ja matkalla oppii mahdollisimman paljon. Matkalla todennäköisesti herää myös uusia kysymyksiä ja keskustelunaiheita.

Jos opintomatkalle lähdetään ryhmänä, on syytä tavata muut ryhmäläiset etukäteen, jotta voidaan keskustella yhteisesti siitä, mitä matkalla halutaan oppia. Tätä kautta erilaiset näkökulmat ja ideat nousevat keskusteluun ja voivat nostaa esiin kysymyksiä, joita ei muuten olisi osattu ottaa huomioon.

4.4 Virtuaalisen opintomatkan järjestäminen

Pandemia-aikana erilaisia opintomattoja on voitu järjestää virtuaalisesti Zoomissa tai muiden videoneuvottelualustojen kautta. Koska tapahtumien järjestämiseen virtuaalisesti on nyt laajasti totuttu, on kynnys niiden järjestämiseen madaltunut todennäköisesti myös tulevaisuudessa. Virtuaaliset opintomatkat ovat erityisen hyviä maaseutualueilla, koska:

- Ne säästävät aikaa ja rahaa verrattuna matkustamiseen
- Ne mahdollistavat suuremman määrän osallistujia eri paikoista
- Vierailu voidaan helposti tallentaa videoksi, podcastiksi tai vastaavaksi.

4.5 Esimerkit

Opas opintomatkojen järjestämiseen (englanniksi)

Lyhyt opas opintomatkojen ja -vierailujen järjestämiseen:

[How To Run a Virtual Learning Exchange](#)

Scottish Community Alliance - Community Learning Exchange (englanniksi)

'Community Learning Exchange' pyrkii rakentamaan oppivia yhteisöjä, joissa tehdään opintomatkoja ja jaetaan ideoita:

[Scottish Community Alliance - Community Learning Exchange](#)

Estonia Lahemaa Community Innovation laboratory (englanniksi)

Hyvä esimerkki siitä, miten yhteisöt ja yliopistot voivat tehdä yhteistyötä maaseudun yrittäjien kanssa, verkostoitua ja oppia toisiltaan:

[Estonia Lahemaa Community Innovation Laboratory](#)

Maaseutuverkostot EU:n alueella

Lyhyt opas maaseutuverkostoihin EU:n alueella: [MAASEUTUVERKOSTOJEN EUROOPPA \(europa.eu\)](#)

Orkney Zerowaste opintomatka (englanniksi)

Orkney Zerowaste -vapaaehtoisorganisaation esimerkki opintomatkastasta. Organisaatio pyrkii vähentämään roskan määrää kaatopaikoilla ja jälleenpoltossa, tarjoamaan työllistymis- ja harjoittelumahdollisuuksia sekä tähtää myös muihin sosiaalisiin ja ympäristöön liittyviin tavoitteisiin. Opintomatalla vierailtiin kolmessa uudelleenkäyttöön keskittyvässä yrityksessä: [Orkney Zerowaste Learning Exchange](#)

Matkakertomuksia

Kukkian kylän matka Viroon: <https://www.kukkialle.fi/kehitys/kukkia-maailmalle/opintimatka-viroon/>

Kylätoimijoiden opintomatka Tarton alueelle:

<https://www.putkilahti.net/k120724c.php>

Leader Mansikan opintomatka Vuolenkoskelle:

<https://www.mansikkary.fi/fi/hankkeet/kirkonkylat-palvelukeskuksina/jutut/vuolenkoski--viiden-tahden-kyla/>

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin Yhteiskunnallinen yrittäjyys maaseudulla - Uusia tuulia palvelutuotantoon? -hankkeen opintomatkan matkakertomus:

https://www2.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/yhteiskunnallinen_yrittajyys_maaseudulla_opintoretki_skotlantiin_matkakertomus_5.12.2017.pdf